

Ieguldījums Tavā nākotnē!

Pētījums veikts Valsts kancelejas administrētā projekta „Atbalsts strukturālo reformu ieviešanai valsts pārvaldē” (identifikācijas Nr. 1DP/1.5.1.1.1./10/IPIA/CFLA/004/002)

Aktivitātes Nr. 3.2.

„Strukturālo reformu ieviešanas ietekmes novērtēšana”

(iepirkuma ID Nr. MK VK 2012/4 ESF) ietvaros

Projektu 100% apmērā finansē Eiropas Sociālais fonds

3.1., 3.2., 3.3.apakšpunkta izpildes metodoloģija, tai skaitā, izlase un jautājumi

atbilstoši 2012.gada 28.decembra līgumam Nr.117

„Sākotnējās ietekmes (*Ex-ante*) novērtējums par iecerētajām strukturālajām reformām sociālās palīdzības politikas jomā”

Izpildītājs:

SIA „KPMG Baltics”

Rīga, 2013. gada 25. janvāris

Saturs

1	IEVADS	3
2	NORMATĪVĀ IETVARA IZVĒRTĒJUMS	4
2.1	TIESISKĀ REGULĒJUMA IZVĒRTĒJUMS	4
2.2	INSTITUCIONĀLĀS SISTĒMAS IZVĒRTĒJUMS	5
2.3	FINANŠU PLŪSMAS IZVĒRTĒJUMS	6
3	SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS SISTĒMAS NOVĒRTĒJUMS NO ATBILDĪGO SPECIĀLISTU UN KLIENTU PUSES ..	7
3.1	FOKUSGRUPU DISKUSIJAS	8
3.2	STRUKTURĒTĀS INTERVIJAS	9
3.3	ANKETĒŠANA	14
4	IETEIKUMI SOCIĀLĀS PALĪDZĪBAS SISTĒMAS REGULĒJUMA PILNVEIDOŠANAI	16
4.1	PARADIGMA „RESURSI – VAJADZĪBAS – KVALITĀTE – ILGTSPĒJA”	16
4.2	REFORMAS PROJEKTS.....	17
	PIELIKUMS NR. 1. LATVIJAS NOVADI SADALĪJUMĀ PA REĢIONIEM UN IEDZĪVOTĀJU SKAITA	18
	PIELIKUMS NR. 2. ANKETA SOCIĀLĀ DIENESTA KLIENTAM.....	20
	PIELIKUMS NR. 3. JAUTĀJUMI PAŠVALDĪBAS VADĪTĀJAM.....	30
	PIELIKUMS NR. 4. JAUTĀJUMI SOCIĀLAJAM DARBINIEKAM	32
	PIELIKUMS NR. 5. ANKETĒJAMO KLIENTU SKAITS PILSĒTĀS UN NOVADOS.....	35

1 Ievads

Saskaņā ar 2012. gada 28. decembrī noslēgto līgumu starp Valsts kanceleju un SIA „KPMG Baltics” (turpmāk KPMG) ir izstrādāta projekta „Sākotnējās ietekmes (Ex-ante) novērtējums par iecerētajām strukturālajām reformām sociālās palīdzības politikas jomā” sadaļa:

- Ziņojuma izpildes metodoloģija.

Metodoloģijas sadaļā ir apkopota KPMG pieeja pētījuma uzdevumu sasniegšanai.

Saskaņā ar iepirkuma konkursa nolikuma tehnisko specifikāciju, pētījuma mērķi ir:

- Veikt sociālās palīdzības pabalstu sistēmas novērtējumu un izstrādāt rekomendācijas tādām reformas variantam, kurš padarītu sociālās palīdzības sistēmu uz mērķi precīzāk orientētu un sociālās palīdzības saņēmējus vairāk motivētus uzlabot patreizējo sociālo vidi;
- Izstrādāt rekomendācijas sociālā atbalsta sistēmā iekļaujamajiem citu jomu pasākumiem, lai tie veidotu savstarpēji papildinošu pasākumu kompleksu un mazinātu iedzīvotāju atkarību no sociālās palīdzības pabalstiem.

Pētījumam ir sekojoši uzdevumi:

- Sociālās palīdzības sistēmu regulējošo likumu, Ministru kabineta noteikumu un rīkojumu, pašvaldību saistošo noteikumu, institucionālās sistēmas un finanšu plūsmas izvērtējums pēdējo piecu gadu periodā (2008-2012);
- Sociālās palīdzības sistēmas novērtējums no speciālistu (pašvaldības vadītāji, kā sociālās politikas veidotāji un pašvaldības sociālā dienesta vadītāji, kā sociālā atbalsta politikas realizētāji) un klientu (sociālo palīdzības pabalstu saņēmēji) viedokļa;
- Ieteikumu sniegšana sociālās palīdzības sistēmas regulējuma pilnveidošanā;
- Pētījuma ziņojuma sagatavošana.

2 Normatīvā ietvara izvērtējums

Normatīvā ietvara izvērtējumā KPMG fokusēsies uz sociālās palīdzības sistēmu regulējošo likumu, Ministru kabineta noteikumu un rīkojumu, pašvaldību saistošo noteikumu, institucionālās sistēmas un finanšu plūsmas izvērtējumu pēdējo piecu gadu periodā.

Piedāvājuma Tehniskās specifikācijas uzdevumi paredz veicamās aktivitātes, kas notiek trīs virzienos:

- Tiesiskā regulējuma izvērtējums;
- Institucionālās sistēmas izvērtējums, un
- Finanšu plūsmas izvērtējums.

KPMG veiks tiesiskā regulējuma, institucionālās sistēmas un finanšu plūsmas analīzi ar mērķi identificēt problēmas, šķēršļus, kas izriet no pašreiz normatīvajā regulējumā ietvertās sociālās palīdzības finansēšanas shēmas un atbildības sadalījuma. Projekta gaitā tiks arī identificētas sociālās palīdzības sistēmas funkcionēšanas tiesiskās un faktiskās pamatproblēmas un sniegti ieteikumi minētās sistēmas darbības efektivitātes uzlabošanai.

2.1 Tiesiskā regulējuma izvērtējums

Sociālās palīdzības sniegšanas pamatprincipus Latvijā nosaka Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums. Papildus sociālās palīdzības sistēmu regulē likums „Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā”, kā arī vispārīgas normas sociālās drošības jomā nosaka likums „Par sociālo drošību”. Pašvaldības funkcijas un pienākumi, tajā skaitā sociālās palīdzības jomā definēti likumā „Par pašvaldībām”. Būtiskus nosacījumus sociālās palīdzības saņemšanai nosaka Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums un Dzīvesvietas deklarēšanas likums.

Atbilstoši norādītajiem likumiem pašvaldībām jānodrošina iedzīvotājiem:

1. Pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai (GMI pabalsts);
2. Dzīvokļa pabalsts;
3. Vienreizējs pabalsts ārkārtas situācijā;
4. Ja ir apmierināts pamatots pašvaldības iedzīvotāju pieprasījums pēc GMI un dzīvokļa pabalsta, izvērtējot ģimenes (personas) ienākumus, pašvaldība ir tiesīga izmaksāt arī citus pabalstus (veselības aprūpes pakalpojumu apmaksai, obligātajai izglītībai, u.c.).

Tā kā minētais likumu kopums nosaka gan sociālās palīdzības sniegšanas un saņemšanas principus, gan arī personu loku, kas uz tiem ir tiesīgi pretendēt, tad tiesiskā regulējuma izvērtējums tiks veikts secīgi analizējot likumos ietvertās normas un tās normas, kas ietvertas uz šo likumu pamata izdotajos Ministru kabineta noteikumos, lai rastu pilnvērtīgu un kopsakarā esošo normatīvā regulējuma sistēmisko ainu. Pamatojoties uz uzskaitītajiem sociālā atbalsta sistēmu regulējošiem likumiem, ir izdoti virkne precizējoši un detalizētu kārtību nosakoši Ministru kabineta noteikumi, tādi kā:

- MK 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr.913 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni”;
- MK 2010.gada 30.marta noteikumi Nr.299 „Noteikumi par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu”;
- MK 2009.gada 3.novembra noteikumi Nr.1251 ”Noteikumi par valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu pašvaldībām garantētā minimālā ienākumu līmeņa pabalsta un dzīvokļa pabalsta izmaksām”;

- MK 2009.gada 17.jūnija noteikumi Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarību”;
- MK 2008.gada 21.aprīļa noteikumi Nr.288 „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanas kārtība”; un citi.

Tādējādi, sociālās palīdzības un sociālo pabalstu sistēma tiks izvērtēta padziļināti izskatot likumos un atbilstošajos Ministru kabineta noteikumos ietvertās normas ar mērķi:

- Noteikt, vai esošās tiesību aktu normas nodrošina sociālās palīdzības savlaicīgu saņemšanu un motivē klientu mainīt savu sociālo situāciju;
- Konstatēt sociālās palīdzības piešķiršanas kritērijus (ienākumu līmeņi, īpašums, u.c.) un procedūras un to atbilstību iedzīvotāju pamatvajadzību nodrošināšanai;
- Noteikt GMI pabalsta un dzīvokļa pabalsta lielumu un šo pabalstu attiecību pret darba samaksu, izvērtējot vai esošā attiecība veicina vai kavē klienta motivāciju iesaistīties darba tirgū;
- Analizēt sociālās palīdzības finansēšanas shēmu un atbildības sadalījuma normatīvo regulējumu laika periodā no 2008. līdz 2012.gadam Latvijā un pozitīvos/negatīvos aspektus katram no regulējumiem;
- Apskatīt kompetences un atbildības sadalījumu starp institūcijām, kas iesaistītas sociālās palīdzības nodrošināšanā valstī.

2.2 Institucionālās sistēmas izvērtējums

Pamatojoties uz valsts līmenī izdotajiem normatīvajiem aktiem sociālās palīdzības jomā, vietējās pašvaldības veido valsts deleģēto sociālās palīdzības funkcijas izpildes mehānismu, izdotot atbilstošus saistošos noteikumus un pieņem attiecīgus lēmumus. Papildus likumiem un Ministru kabineta noteikumiem tiks veikts arī izvēlēto pašvaldību saistošo noteikumu (ja nepieciešams izlases kārtībā arī lēmumu) izvērtējums attiecībā pret valsts noteikto obligāto sociālās palīdzības sistēmu, kā arī konkrēto pašvaldību iniciatīvas iedzīvotāju sociālās situācijas uzlabošanai un atbalstam, novērtējot:

- Kā pašvaldības izmanto tām likumā noteiktās tiesības iedzīvotāju pamatvajadzību (ēdiens, apģērbs, mājoklis, veselības aprūpe, obligātā izglītība) nodrošināšanai;
- Kādus pabalstus vai pakalpojumus papildus likumā un Ministru kabineta noteikumos tieši noteiktajam vēl paredz pašvaldību saistošie noteikumi, kā tas uzlabo iedzīvotāju iesaistīšanos darba tirgū;
- Kādas pašvaldību „brīvās iniciatīvas”, kas neiekļaujas likumā noteiktajā sociālās palīdzības sistēmā un neatbilst likumā dotajai sociālās palīdzības definīcijai, vēl paredz pašvaldību saistošie noteikumi.

Kopumā tiks pētītas 26 pašvaldības. Galvenais novadu un pilsētu izvēles kritērijs bija to salīdzināmības iespējas pa reģioniem un pēc līdzīga iedzīvotāju skaita novados, jeb vadīšanās pēc kritērijiem:

- Respektēt reģionalitātes principu – t.i., vienmērīgu pētījuma vienību sadalījumu pa Latvijas reģioniem;
- Konkrētu pozīciju ietvaros izvēlēties pētījuma vienības ar pēc iespējas līdzīgu iedzīvotāju skaitu.

Detalizētāka informācija par pašvaldību izvēles principiem un pētāmo pašvaldību saraksts ir atspoguļots sadaļā 3.2 un 1. pielikumā.

2.3 Finanšu plūsmas izvērtējums

Sociālo palīdzību finansē no pašvaldības budžeta līdzekļiem. Krīzes laikā – no 2009. gada oktobra valsts piedalījās ar līdzfinansējumu, nodrošinot 50% no pašvaldību izlietotajiem līdzekļiem GMI pabalstam (līdz 2012.gada 31.decembrim) un 20% no pašvaldību izlietotajiem līdzekļiem dzīvokļa pabalstam (līdz 2012.gada 30.aprīlim). Saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem pašvaldībām ir uzlikts pienākums nodrošināt vietējo iedzīvotāju vajadzības pēc sociālās palīdzības un sociālajiem pakalpojumiem, organizēt citus sociālā atbalsta veidus. Normatīvā izvērtējuma ietvaros tiks apskatītas un analizētas spēkā esošās tiesību normas, kas regulē un organizē sociālajai palīdzībai nepieciešamās finanšu plūsmas un valsts un pašvaldību dalību to nodrošināšanā laika periodā no 2008. līdz 2012.gadam.

Pēc tiesiskā regulējuma izvērtējuma, balstoties uz projekta gaitā veikto strukturēto interviju rezultātiem un pašvaldību sniegto informāciju, pieejamās informācijas apjomā tiks arī apskatīta un salīdzināta faktiskā situācija par naudas plūsmas mehānismu un finanšu izlietojumu analizējamās pašvaldībās un tiks vispārīgi izvērtētas faktiski pielietoto finanšu plūsmas strukturēšanas metožu pozitīvās un negatīvās puses. Nemot vērā papildus iegūto informāciju un izdarītos secinājumus, finansēšanas shēmas dziļāka analīze, pēc sākotnējā starpziņojuma iesniegšanas, tiks iekļauta Gala ziņojumā.

Kopumā darba veikšanai tiks izmantotas tādas metodes kā spēkā esošā normatīvā regulējuma un publiski pieejamās informācijas analīze. Cik iespējams, tiks pieprasīta specifiska informācija no saistītajām institūcijām un pašvaldībām. Tiks konstatētas cēloņsakarības, kas rezultējas kādā no identificētajām problēmām, kas tiks izvērtētas subordinatīvi, norādot steidzamību problēmu risināšanas uzsākšanai.

Nodevums

Projekta noslēgumā kā nodevums tiks izsniegts starpziņojums par sociālās palīdzības sistēmas Latvijā tiesiskā regulējuma un palīdzības finansēšanas shēmu un atbildības sadalījumu, kā arī tiesību aktu ieviestās sociālās palīdzības sistēmas faktiskās darbības izvērtējums.

3 Sociālās palīdzības sistēmas novērtējums no atbildīgo speciālistu un klientu puses

Pētījuma empīriskās analīzes uzdevumi izriet no pētījuma ievadā definētajiem pētījuma kopējiem mērķiem un pētījuma jautājumiem, atbilstoši kuriem pētījuma veikšanā tiks izmantota kombinēta metode, t.i., gan kvalitatīvā, gan kvantitatīvā metode. Kvalitatīvs pētījums mēģina aptvert pētāmo parādību iekšējo būtību un struktūru, analizējot cilvēku teikto un viņu darbību; izskaidro identificēto parādību jēgu, rūpīgi tās aprakstot un sistematizējot; skaidrojošā veidā attēlo izdalītā strīdīgā jautājuma vai problēmas būtību, savukārt kvantitatīvi pētījumi parasti ir empīriski. Kvantitatīva pētījuma un empīriskā kvalitatīva pētījuma būtiska atšķirība ir tā, ka vismaz viena pētāmā pazīme kvantitatīvajā pētījumā ir mērīta kvantitatīvajā skalā, kas nozīmē, ka pētījuma dalībnieku pazīmes izteiktību raksturo noteikts skaitlis.

Nosacījumi, kas nosaka kvalitatīvu un kvantitatīvu pētniecības procesu, attēloti 1.tabulā, savukārt pētījuma procesa modelis atspoguļots 1. attēlā.

Tabula 1: Kvalitatīvu un kvantitatīvu pētījumu nosacījumi

Kvantitatīvi pētījumi	Kvalitatīvi pētījumi
Standartizēti datu ievākšanas instrumenti (piemēram, aptaujas anketa)	Atvērti datu ievākšanas instrumenti (piemēram, intervijas vadlīnijas)
Apjomīgs gadījumu skaits (izlase)	Neliels gadījumu skaits (mērķtiecīga izvēle)
Standartizēti dati (piemēram, kodētas atbildes uz slēgtiem jautājumiem)	Teksti (piemēram, izraksti no sniegtajām intervijām)
Statistiska analīze	Interpretējošā novērtēšana

Attēls 1: Pētījuma procesa modelis

Lai izpētītu esošās sociālās palīdzības situāciju Latvijā un novērtētu tās attīstības tendences, tiks veikta sociālās palīdzības sistēmas darbinieku un pašvaldību vadītāju intervēšana, klientu aptauja ar anketēšanu un dokumentu analīze. Pašvaldības vadītājs tiks intervēts kā pašvaldības sociālās politikas veidotājs un pašvaldības sociālā dienesta vadītājs – kā pašvaldības sociālās politikas realizētājs, savukārt ar klientiem tiek saprasts sociālo pabalstu saņēmējs vai arī persona, kam šis pabalsts ir atteikts. Balstoties uz identificētajām nepilnībām sistēmā, tiks izstrādātas detalizētas rekomendācijas sociālās palīdzības sistēmas pilnveidošanai.

3.1 Fokusgrupu diskusijas

Fokusgrupas diskusijas tiks izmantotas, lai konsultētos ar sociālās palīdzības sistēmas politikas veidotājiem, ekspertiem un ieinteresētajām pusēm (valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības, NVO) ar mērķi precizēt mūsu izpratni par pētāmajiem jautājumiem Projekta sākuma posmā, kā arī lai saņemtu komentārus par mūsu pētījumu un izdarītajiem secinājumiem un rekomendācijām Projekta beigu posmā.

Sākotnējā fokusgrupas diskusija

Sākotnējās fokusgrupas diskusijas mērķis ir apkopot sociālās palīdzības sistēmas visu iesaistīto pušu redzējumu par patreizējo sociālās palīdzības sistēmu, tās negatīvie aspekti un sociālekonomiski risinājumi, lai sociālās palīdzības sniegšanu padarītu efektīvāku. Fokusgrupas diskusijas mērķis ir padziļināt analītiskā materiāla kvalitāti, kā arī iegūt konkrētus priekšlikumus sociālā darba kvalitātes pilnveidošanai. Viens no galvenajiem fokusgrupas diskusijas pienesumiem ir praksē balstīta analītiski padziļināta pārskata iegūšana par nozari, kas papildinās interviju, aptauju anketu un dokumentu analīzes rezultātā iegūto informāciju.

Fokusgrupa:

- Labklājības ministrija
- Finanšu ministrija
- Ekonomikas ministrija
- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
- Izglītības un zinātnes ministrija
- Veselības ministrija
- Latvijas Pašvaldību savienība
- Latvijas Lielo pilsētu asociācija
- Centrālā statistikas pārvalde
- Nodarbinātības valsts aģentūra
- Ziedot.lv

Jautājumu loks:

- Kādi, Jūsaprāt, ir sociālās palīdzības mērķi?
- Kā katra no iesaistītajām pusēm ir iesaistīta (tiešā vai netiešā veidā) sociālās palīdzības sniegšanas jomā (sociālās palīdzības mērķa sasniegšanā)?
- Vai sociālā palīdzība līdz šim ir sasniegusi savu mērķi? Kas ir un kas nav sasniegts atbilstošajā atbildības jomā?
- Problemātika (nepilnības, šaurās vietas, funkciju pārklāšanās ar kādu citu iestādi) sociālās palīdzības jomā no valsts pārvaldes un politikas veidošanas puses? Pamatvajadzības, kas vispār netiek nodrošinātas, riski?
- Sociālekonomiski risinājumi, lai sociālās palīdzības sniegšanu padarītu efektīvāku un uz mērķi precīzāk orientētu (piemēram, sociālās palīdzības saņēmējus vairāk motivētus mainīt savus dzīves apstākļus)?
- Vai ir kādas iniciatīvas, ko pašlaik realizējat vai plānojat darīt tuvākajā laikā savā jomā, kas būtu jāņem vērā šī pētījuma izstrādē?

Fokusgrupas diskusija projekta beigu stadijā

Fokusgrupas diskusija projekta beigu stadijā tiks izmantota, lai:

- (1) izvērtētu un apspriestu secinājumus un izvirzītās prioritātes; un
- (2) identificētu papildus informāciju, kas neparādās interviju, anketēšanas un dokumentu analīzes gala rezultātā.

Fokusgrupas diskusijas primārā mērķa grupa būs pašvaldību vadītāji un sociālās palīdzības sistēmas iesaistīto pušu (valsts pārvaldes iestādes, tai skaitā pašvaldību sociālie dienesti, NVO un bāriņtiesas) pārstāvji. Papildus, tiks uzaicinātas būtiskākās, sociālās palīdzības sniegšanā iesaistītās nevalstiskās organizācijas un valsts, pašvaldību institūcijas, kuras tiks identificētas interviju laikā ar pašvaldības un sociālā dienesta vadītājiem (piemēram, Nodarbinātības valsts aģentūras pārstāvji, skolu pedagogu pārstāvji, ģimenes ārstu pārstāvji).

3.2 Strukturētās intervijas

Intervijas metodes pamatojums

Pētījumā tiks pielietotas daļēji strukturētas intervijas, lai noskaidrotu problēmsituācijas un atrastu ceļus to risināšanai.

Intervijas norises plānošanā būs paredzēti šādi posmi: ievads, intervijas pamatdaļa un nobeigums. Intervijas ievadā respondentam tiks sniegta informācija par intervijas norisi, pētījuma mērķiem, uzdevumiem, galvenajiem jautājumiem, kā arī pētījuma rezultātu publicēšanas nodomiem. Notiks vienošanās par intervijas pieraksta veidu, garantējot intervējamo anonimitāti. Ir plānots visas intervijas ierakstīt diktofonā. Pirms katras intervijas sākuma tiks panākta vienošanās ar intervijas sniedzēju par ieraksta veikšanu diktofonā. Intervijas ieraksti diktofonā tiks uzkrāti KPMG kvalitātes kontroles nolūkā, tomēr nevienai trešajai pusei tie netiks izsniegti. Ziņojumā atsauces uz interviju un citēšana tiks veikta nenorādot konkrēto avotu, tādējādi nodrošinot anonimitāti. Plānotais intervijas laiks ir ne vairāk kā 1 – 1.5 stundas.

Interviju pamatuzdevumi ir:

- Saprast faktisko stāvokli sociālās palīdzības pabalstu sistēmas jomā konkrētā pašvaldībā un sociālā dienesta darbu sociālo pabalstu sniegšanā;
- Apkopot rekomendācijas sociālās palīdzības jomā, kas mazinātu iedzīvotāju atkarību no sociālās palīdzības pabalstiem un veicinātu sociālo pabalstu saņēmēju atgriešanos darba tirgū.

Pētāmo pašvaldību izvēle

Pašvaldības ir ļoti dažādas, galvenajiem atšķirības kritērijiem esot tās iedzīvotāju skaitam un ģeogrāfiskās atrašanās vietai, atbilstoši pašvaldību grupēšana tiks veikta pēc šiem kritērijiem. Papildus tiks izdalītas pilsētas, kas administratīvi ir atsevišķas pašvaldības kuras pēc savas būtības un problemātikas ir atšķirīgas no novadiem, kas sastāv no plašām lauku teritorijām.

Latvijas pašvaldības sadalījumā saskaņā ar plānošanas reģiona principu:

- Kurzemes reģions;
- Zemgales reģions;
- Vidzemes reģions;
- Rīgas reģions;
- Latgales reģions.

Latvijas pašvaldības sadalījumā pēc to izmēra:

- Republikas pilsētas ar iedzīvotāju skaitu virs 100 000;
- Republikas pilsētas ar iedzīvotāju skaitu no 50 000 līdz 100 000;
- Lieli novadi ar iedzīvotāju skaitu no 20 000 līdz 50 000;
- Vidējie novadi ar iedzīvotāju skaitu no 10 000 līdz 20 000;

- Mazie novadi ar iedzīvotāju skaitu no 5 000 līdz 10 000;
- Mazie novadi ar iedzīvotāju skaitu līdz 5 000.

Galvenais novadu un pilsētu izvēles kritērijs bija to salīdzināmības iespējas pa reģioniem un pēc līdzīga iedzīvotāju skaita novados, jeb vadīšanās pēc kritērijiem:

- Respektēt reģionalitātes principu – t.i., vienmērīgu pētījuma vienību sadalījumu pa Latvijas reģioniem;
- Konkrētu pozīciju ietvaros izvēlēties pētījuma vienības ar pēc iespējas līdzīgu iedzīvotāju skaitu.

KOPĀ: 26 pētniecības vienības (*Skat. 1. pielikumu*)

Mērķa grupas

Tiek plānots veikt strukturētās intervijas, lai noskaidrotu sociālās palīdzības sistēmas speciālistu un pašvaldību vadītāju viedokļus par pētāmo tēmu ar mērķi identificēt faktisko situāciju cēloņus un esošo situāciju pašvaldību sociālo dienestu darbā.

Intervijas sniegs pilnīgāku informāciju gadījumos, kad būs nepieciešams noskaidrot pētāmās grupas viedokli un attieksmi. Pētījuma ietvaros tiek plānots veikt intervijas ar divām būtiskām mērķa grupām:

1. Mērķa grupa: Pašvaldības vadītājs(~a), kā politikas veidotājs;
2. Mērķa grupu: Pašvaldības sociālā dienesta vadītājs(~a), kurš ļoti labi pārzina sociālo pabalstu apstiprināšanas mehānismu, kā arī vai nu tiešā veidā, vai netieši ir iesaistīts(~a) darbā ar sociālā dienesta klientiem.

Ņemot vērā iespējamo viedokļu nesakritību atsevišķos jautājumos, pašvaldības vadītājs(~a) un pašvaldības sociālā dienesta vadītājs(~a) tiks intervēti atsevišķi, lai iegūtu pēc iespējas objektīvākas atbildes uz uzdotajiem jautājumiem, un lai nodrošinātu viedokļu dažādību un dažādo problēmas aspektu pēc iespējas labāku izpratni.

Intervējamo skaits ir atkarīgs no novada un sociālā dienesta lieluma. Mazos un vidējos novados ar iedzīvotāju skaitu līdz 20 000 tiks intervētas 2 personas, savukārt republikas nozīmes pilsētās un lielos novados tiks intervētas 2-3 personas.

Kopumā tiks veiktas 64 strukturētās intervijas sekojošā sadalījumā aptverot visu Latvijas reģionu pēc to iedalījuma (*Lūdzu skat arī pielikumu nr.1*):

Kritērijs	Interviju skaits	Izvēlētie novadi/pilsētas
Republikas lielākās pilsētas	6	Rīga, Daugavpils
Republikas lielās pilsētas ar iedzīvotāju skaitu no 50 000 līdz 100 000	6	Jelgava, Jūrmala, Liepāja
Pilsētas un lieli novadi ar iedzīvotāju skaitu no 20 000 līdz 50 000	24	Valmiera, Rēzekne, Jēkabpils, Madonas nov., Rēzeknes nov., Kuldīgas nov., Bauskas nov.
Vidējie novadi ar iedzīvotāju skaitu no 5 000 līdz 20 000	18	Alūksnes nov., Krāslavas nov., Ventspils nov., Stopiņu nov., Burtnieku nov., Dagdas nov., Kandavas nov., Vecumnieku nov., Ropažu nov.

Mazie novadi ar iedzīvotāju skaitu līdz 5 000	10	Vecpiebalgas nov., Baltinavas nov., Alsungas nov., Ciblas nov., Rundāles nov.
---	----	--

Ar strukturēto interviju jautājumiem tiks veikta pašreizējā situācijas salīdzinošā analīze ar stāvokli pirms 5 gadiem attiecībā uz pilsētām un novadiem, identificējot izmaiņu cēloņus. 5 gadi (2008-2012) ir vispiemērotākais analīzes atskaites periods, jo tas ietver gan Latvijas sociālekonomiskās situācijas straujo izmaiņu, gan arī vietējo pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas ietekmes izvērtējumu uz sociālās palīdzības sistēmas attīstības iespējām.

Interviju struktūra

Strukturētajās intervijās pašvaldības vadītājam tiks iekļauti šādi pamatjautājumu bloki izceļot būtiskāko katra bloka jautājumu:

1. bloks: Mērķi;

- Šajā jautājumu blokā visi 4 jautājumi ir būtiski, lai noskaidrotu kā pašvaldības vadītājs izprot sociālo palīdzību un kādi ir pašvaldības izvirzītie plāni sociālā jomā.

2. bloks: Pabalsti;

- Pašvaldības vadītāja pamatojums esošai pabalstu sistēmai.

3. bloks: Pašvaldības sociālais dienests un/vai cita pašvaldības domes noteikta institūcija, kurai deleģēta sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības joma;

- Sociālās palīdzības pieejamība klientiem.

4. bloks: Sadarbība ar valsts un pašvaldības institūcijām, nevalstiskajām organizācijām iedzīvotāju sociālo vajadzību risināšanā;

- Noskaidrot vai ir problēmas sadarbībā ar citām institūcijām vai NVO.

5. bloks: Esošā situācija;

- Nelegālās nodarbinātības problēma un domē pārsūdzēto lēmumu par pabalstu nepiešķiršanu skaits.

6. bloks: Novērtējums;

- Pašvaldības sociālo pabalstu sistēmas izvērtējums.

7. bloks: Rekomendācijas.

- Rekomendācijas sociālās palīdzības jomā, kas mazinātu iedzīvotāju atkarību no sociālās palīdzības pabalstiem un veicinātu sociālo pabalstu saņēmēju atgriešanos darba tirgū.

(pilnu strukturētās intervijas jautājumu sarakstu lūdzu skat. pielikumā nr.3)

Savukārt strukturētajās intervijās sociālā dienesta vadītājam tiks iekļauti šādi pamatjautājumu bloki:

1. bloks: Mērķi;

- Sociālā dienesta vadītāja un/vai sociālā darbinieka redzējums par sociālās palīdzības sistēmas mērķiem.

2. bloks: Pabalsti/ Sociālie pakalpojumi, aktuālākās sociālās problēmas;

- Sociālās problēmas, kuru risināšanai nav nodrošināts nepieciešamais sociālais atbalsts.

3. bloks: Pašvaldības sociālais dienests un/vai cita pašvaldības domes noteikta institūcija, kurai deleģēta sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības joma;

- Sociālo darbinieku motivācijas līmenis un sadarbības raksturojums ar citām institūcijām un NVO.

4. bloks: Sociālā pabalsta piešķiršanas process;

- Sociālā pabalsta piešķiršanas procesa izklāsts.

5. bloks: Sociālā pabalsta ieguvēja profils;

- Sociālā pabalsta ieguvēja profila raksturojums.

6. bloks: Esošās situācijas izvērtējums;

- Pabalstu atteikuma iemesli, nelegālās nodarbinātības problēma un cilvēku motivācijas līmenis mainīt savu sociālo statusu.

7. bloks: Novērtējums;

- Esošās sociālās palīdzības sistēmas novērtējums.

8. bloks: Rekomendācijas.

- Rekomendācijas sociālās palīdzības jomā, kas mazinātu iedzīvotāju atkarību no sociālās palīdzības pabalstiem un veicinātu sociālo pabalstu saņēmēju atgriešanos darba tirgū.

(pilnu strukturētās intervijas jautājumu sarakstu lūdzu skat. pielikumā nr.4)

Tāpat strukturētājās intervijās tiks apskatīti arī jautājumi, kas saistīti ar sociālās palīdzības sistēmas kvalitātes pilnveidošanu un tiks iegūts intervējamo viedoklis par perspektīvākajiem sociālās palīdzības sistēmas atbalsta virzieniem, izvērtējot vismaz šādu pasākumu lietderību:

- Sociālās palīdzības sistēmas vadības kvalitātes novērtēšana un pilnveidošana, izmantojot kvalitātes vadības pieejas un metodes;
- Speciālistu atalgojuma sasaiste ar kvalifikācijas līmeni un darba rezultātiem;
- Speciālistu noslodzes kritēriju izvērtējums;
- Valsts un pašvaldību atbalsts augstākās izglītības un tālākizglītības iegūšanai sociālā darba speciālistiem;
- Reģionālo metodiskās vadības centru izveide atbalsta sniegšanai pašvaldību sociālā darba speciālistiem;
- Vienotas sociālā gadījuma vadības rezultātu novērtēšanas sistēmas izveide (tostarp, metodikas izstrāde);
- Izglītības iestāžu piedāvāto apmācību programmu pilnveidošana sociālās palīdzības jomā;
- Resursi klienta motivēšanai un sociālā statusa mainīšanai;
- Klientu materiālo resursu (ienākumi, uzkrājumi, īpašumi, saistības) vērtēšanas kritēriju pilnveidošana.

Saistībā ar to ka Rīgas reģionā atrodas 45% no visiem pašvaldību sociālās palīdzības pabalstu saņēmējiem 2011. gadā, papildus pašvaldības un pašvaldības sociālā dienesta vadītāju intervijām tiks veiktas intervijas ar Nodarbinātības valsts aģentūras Rīgas reģionālās filiāles pārstāvi un Rīgas bāriņtiesas pārstāvi.

Intervijās iegūto datu apstrāde un pamatojums

Transkripta teksts ir KPMG iekšējs dokuments, kurā intervija tiks koncentrēta saīsinātā variantā, izdalot saturiski svarīgāko, atsakoties no valodas tēlainības, klasificējot, strukturējot un zinātniski vispārinot atsevišķus izteikumus. Lai nodrošinātu intervijā iegūto atziņu drošticamību un validitāti:

- a) tiks noskaidrots, ko respondents ir vēlējis pateikt, un ko stāstījums nozīmē viņam pašam;
- b) interviju rezultātu ticamības identificēšanā būs izvērtēta stāstījumu konsekvence;
- c) interviju iekšējās validitātes noteikšanā, uzmanība tiks pievērsta tekstu precizitātei un patiesīgumam;
- d) šo interviju ārējās validitātes konstatēšanā, veicot triangulācijas procedūru, tiks pārbaudīts, vai to rezultāti ir saprotami citiem pētniekiem, vai tie ir praktiski pielietojami, un vai tos var sasaistīt ar jau iepriekš veiktiem pētījumiem.

Pētījuma veikšanai tiks ievēroti arī tādi pētījuma drošticamības un validitātes kritēriji kā

- argumentēta domāšana, izstrādājot intervijas jautājumus;
- loģisks domāšanas gaitas izklāsts par intervijas norisi;
- jautājumu uzdošanas un atbilžu fiksēšanas kvalitāte;
- respondentu stāstījuma fiksēšanas precizitāte;
- pētnieka loģika, interpretējot respondentu stāstījumus;
- pētījuma praktiskās pielietošanas iespējas.

Intervijas process

Visas intervijas no KPMG puses tiks veiktas divu cilvēku sastāvā, kur katram ir precīzi definētas lomas – viens komandas dalībnieks būs tiešais intervētājs, savukārt otrs KPMG komandas dalībnieks intervijas laikā gatavos transkripcijas melnrakstu un nepieciešamības gadījumos uzdodot precizējošos jautājumus intervējamajam. Ņemot vērā, ka vieni un tie paši cilvēki no KPMG puses veiks visas intervijas, nepastāv interpretāciju risks, kur dažādi intervētāji varētu dažādi izprast vienus un tos pašus jautājumus.

Intervijas tiks veiktas latviešu valodā. Ja tāda nepieciešamība radīsies, intervija tiks veikta krievu valodā, jo abi KPMG komandas dalībnieki perfekti pārvalda gan latviešu, gan krievu valodu.

Jautājumu saraksts intervējamai personai tiks nosūtīts kā minimums vienu dienu iepriekš, lai intervējamajam ir pietiekoši daudz laika sagatavoties intervijai.

3.3 Anketēšana

Kvantitatīvās metodes pamatojums

Pētījuma veikšanai tiks izmantota arī kvantitatīvā pētīšanas metode, t.i., anketēšana. Anketa tiks veidota, rēķinoties ar respondentu uztveres īpatnībām. Tiks ņemta vērā respondentu kultūra un praktiskā pieredze. Anketas jautājumi tiks izvietoti, respektējot to sarežģītības pakāpenību. Tās struktūra ietvers ievadu, pamatjautājumu bloku un nobeigumu, kurā respondentiem tiks lūgts sniegt ziņas par sevi. Aptaujas dalībniekiem būs garantēta anonimitāte.

Anketā, līdzās saturiskajiem pamatjautājumiem, būs iekļauti arī filtrējošie un kontroljautājumi. Anketēšanas sākumā tiks sniegta informācija par pētījuma mērķiem, uzdevumiem, anketas aizpildīšanas noteikumiem, respondentu anonimitātes saglabāšanu, savukārt noslēgums saturēs lūgumu respondentiem sniegt ziņas par sevi. Respondentiem savu viedokli vajadzēs prezentēt graduētās unipolārās vai bipolārās vērtības jeb valences skalās, kurās jāizvēlas viena no piedāvātajām atbildēm. Aptaujas anketā būs arī iekļauti tādi jautājumi, kuros respondenti aicināti atzīmēt vairākus sev pieņemamākos atbildes variantus no visām piedāvātajām iespējām.

Pirms faktiskās anketēšanas uzsākšanas tiks veikta anketu testēšana, anketējot 50 sociālās palīdzības pabalstu saņēmējus Rīgā, Jūrmalā un Jelgavā. Anketēšanu veiks tie paši komandas dalībnieki, kas būs iesaistīti faktiskajā anketēšanā. Balstoties uz anketas testēšanas rezultātiem, anketa nepieciešamības gadījumā tiks uzlabota.

Pašvaldību izvēle

Anketēšana tiks veikta pašvaldībās, kurās tiks intervēti pašvaldības un sociālā dienesta vadītājs. Pašvaldību izvēles kritērijus lūdzu skat. pētījuma sadaļā 3.2.

Anketējamo cilvēku skaita noteikšana katrā pašvaldībā

Sociālās palīdzības sistēmas klientu anketēšanā tiks aptverta visa Latvija, anketējot klientus no katra reģiona, ņemot vērā:

- Klientu sadalījuma proporciju starp pilsētām un laukiem katrā reģionā;
- Pašvaldību skaita katrā reģionā, un
- Pašvaldības pamatbudžeta izdevumus sociālajiem pabalstiem uz vienu iedzīvotāju.

Lai precīzi noteiktu anketējamo cilvēku skaitu katrā pašvaldībā, tika apkopota informācija par katru no 26 pašvaldībām – pašvaldības sociālās palīdzības pabalstu saņēmēju skaits katrā no šīm pašvaldībām 2011. gadā – un piemērojot pašvaldības sociālās palīdzības pabalstu saņēmēju īpatsvaru kopējam plānotajam anketējamajam apjomam, kas ir 1000 saņemtas anketas. Ņemot vērā ka atsevišķas pašvaldības ir ļoti nelielas pēc iedzīvotāju skaita, atbilstoši arī pašvaldības sociālās palīdzības pabalstu saņēmēju skaits ir neliels, salīdzinot ar citiem novadiem, tika noteikts ka minimālais vienas pašvaldības anketējamo skaits ir 5, atbilstoši kopējam anketējamam skaitam palielinoties līdz 1013 – lūdzu skat 5. pielikumu detalizētam sadalījumam.

Kopā iecerēts iegūt 1013 korekti aizpildītu anketu.

Šāda pieeja un anketu skaits nodrošinās pietiekami drošu un ticamu rezultātu un ļaus izdarīt salīdzinājumu ne tikai starp reģioniem, bet arī pilsētas un lauku klientu starpā. Vairāk pievēršot uzmanību tām pašvaldībām, kurām sociālo pabalstu izdevumi ir vislielākie uz vienu iedzīvotāju, palīdzēs labāk izprast pamatproblēmas būtību, un rast atbildes uz izvirzītajiem jautājumiem, lai tas, savukārt, palīdzētu pilnveidot sociālās palīdzības sistēmu.

Klientu sasniegšanas metodoloģija

Anketēšanas realizācijā tiks izveidota komanda, kura pirms anketēšanas uzsākšanas tiks apmācīta. Anketēšanas komandas dalībnieki pirms anketēšanas uzsākšanas konkrētā pašvaldībā iegūs atļauju no atbilstošās pašvaldības sociālā dienesta vadītāja, saskaņojot laiku, kad ir vislielākā sociālās palīdzības pabalstu klientu apmeklētība.

Sociālo pabalstu sistēmas klienti tiks sasniegti izmantojot pieejamības metodes, anketējot klientus, kas apmeklē sociālos dienestus. Atlases nejaušības princips tiks nodrošināts anketējot katru otro sociālo pabalstu sistēmas klientu, kurš konkrētā dienā ienāk sociālā dienesta telpās.

Anketēšana tiks veikta, anketēšanas komandas dalībniekam lūdzot sociālo pabalstu sistēmas klientu aizpildīt anketu. Nepieciešamības gadījumā anketēšanas komandas dalībnieks sniegs skaidrojumus par anketu un konkrētiem jautājumiem sociālo pabalstu sistēmas klientiem. Līdzīgi, situācijās kad anketējamais vāji pārzina latviešu valodu, tiks piedāvāta anketa krievu valodā, kā arī nodrošināts neskaidro frāžu un terminu skaidrojums krievu valodā.

Ar sociālo pabalstu sistēmas klientu šajā pētījumā tiek saprasts klients, kurš jau ir sociālo pabalstu sistēmas klients vai arī ir ieradies sociālajā dienestā un potenciāli par tādu kļūs. Atbilstoši šī persona var būt gan jau esošs pabalsta saņēmējs, gan arī tāds, kurš ir ieradies pirmo reizi pieteikties pabalstam, tajā skaitā tāds klients, kuram jau reiz ir atteikts sociālās palīdzības pabalsts. Anketa visiem klienta veidiem ir viena, vienīgai atšķirībai esot, ka esošs klients anketā atbild par pabalsta veidiem, ko tas saņem, savukārt pabalstu pretendents aizpilda pabalsta veidus, uz kuriem tas plāno pieteikties.

Šā pētījuma mērķa grupā nav iekļauti tie sociālās palīdzības sistēmas klienti, kuriem sociālais atbalsts pienāktos, bet kuri nav pieteikušies tam.

Anketas struktūra

Anketās pabalsta saņēmējiem tiks iekļauti šādi pamatjautājumu bloki:

1. bloks: Dzīves un mājsaimniecības problēmas;
2. bloks: Saņemamo pabalstu uzskaitījums un sociālā atbalsta sistēmas pasākumu pieejamības vērtējums;
3. bloks: Izdzīvošanas stratēģijas gadījumā, ja nebūtu iespēja saņemt pašvaldības sociālo palīdzību;
4. bloks: Aktivitātes/darbības, lai nebūtu jāgriežas pēc sociālās palīdzības;
5. bloks: Pamatinformācija par anketas aizpildītāju.

(anketu skat. pielikumā nr. 2)

Iegūto datu apstrāde

Iegūtie dati tiks modificēti un apstrādāti izmantojot datorprogrammas Excel un SPSS (angl. *Statistical Package for the Social Sciences*). Pētījuma rezultāti tiks atspoguļoti attēlos un tabulās. Ja runā par kvantitatīvā pētījuma dizainu, tad rezultātu interpretācijā pamatā tiek lietota aprakstošā metode, bet atsevišķu iegūto rezultātu interpretācijā izmantotas korelācijas – sakarības ciešums (to parāda „r” vērtība, t.i., Pīrsona korelācijas koeficients) starp datu bāzes pazīmēm, kuru novērtējumā ir tendence skaitļiem pieaugt vai samazināties.

Nodevums

Projekta noslēgumā, balstoties uz strukturēto interviju un apstrādāto un izanalizēto anketu analīzes rezultātiem, tiks sagatavots starpziņojums ar analīzi par pašreiz īstenoto sociālās palīdzības sistēmu, sociālā atbalsta pasākumiem no citām sistēmām un novērtējumu no klientu un speciālistu viedokļa, kā arī tiks sniegts Labklājības ministrijas sociālās palīdzības sistēmas reformas projekta izvērtējums.

4 Ieteikumi sociālās palīdzības sistēmas regulējuma pilnveidošanai

4.1 Paradigma „Resursi – Vajadzības – Kvalitāte – Ilgtspēja”

Papildus augstāk minētajiem pasākumiem, sociālās palīdzības sistēmas attīstība tiks analizēta, izmantojot īpaši izveidotu paradigmu „Resursi – Vajadzības – Kvalitāte – Ilgtspēja”. Sekojošas četras kategorijas atspoguļo sociālās palīdzības sistēmas darbības loģiku, kuru izsaka:

1. Pārmaiņu aģenta sistēma, kuru ir iespējams interpretēt kā sociālās palīdzības sistēmas darbinieku pieejamību un viņam pieejamo resursu daudzumu. Mērķis šajā gadījumā ir, izmantojot pieejamos resursus, radīt pārmaiņas sociālās palīdzības klientu sistēmā.
2. Klientu sistēma, kurai ir savi resursi, ir pārmaiņu aģenta sistēmas adresāts. Klientu sistēmai ir savas vajadzības un nepieciešamības, kuras kalpo par pamatu sociālās palīdzības sistēmas izmantošanai. Klientu sistēmas mērķis ir, izmantojot pārmaiņu aģenta sistēmas resursus, radīt pozitīvas izmaiņas savā būtībā.
3. Mērķu sistēma, kas ir orientēta uz pārmaiņām vidē kopumā. Sistēma neskar tikai klientu vajadzību apmierināšanu, bet arī sociālās vides pārmaiņas. Līdz ar to mērķu sistēma klienta vajadzības skar gan tieši, gan arī pastarpināti.
4. Darbības sistēma, kura savā būtībā aptver iestāžu, organizāciju, cilvēku, procesu un procedūru kopumu, kas ar savu darbību dod ieguldījumu kopējā mērķa sasniegšanā. Līdz ar to darbības sistēmu veido gan klientu, gan arī sociālās palīdzības iestāžu kopējā rīcība, kas ir vērsta mērķu sistēmas veiksmīgai realizācijai.

Abas pēdējās sistēmas jo īpaši ir saistītas ar sociālās palīdzības sistēmas kvalitāti un ilgtspēju.

Veicot analīzi, gan ņemot vērā interviju un anketēšanas rezultātus, gan arī pielietojot augstāk minēto modeli, īpašs uzsvars tiks likts uz nosacījumiem, kas jāņem vērā, lai nodrošinātu vienmērīgu sociālās palīdzības sistēmas attīstību visā valstī un mazinot atšķirības starp pilsētu un lauku teritorijām.

Lai piedāvātu sociālās palīdzības sistēmas pilnveidošanai optimālus virzienus, tiks izvērtēti šādi aspekti:

- Sociālās problēmas, kuru risināšanai nav nodrošināts nepieciešamais sociālais atbalsts;
- Piesaistāmie resursi, lai klients būtu motivēts aktīvi risināt savu problēmu (pieejamie resursi, sociālā darbinieka profesionalitāte u.c.);
- Nepieciešamais atbalsts, lai klients būtu gatavs mainīt sociālās palīdzības saņēmēja statusu pret nodarbinātā statusu;
- Viens vai vairāki ienākuma līmeņi, kas dod tiesības saņemt sociālās palīdzības pabalstus, atkarībā no risināmās sociālās problēmas smaguma vai citiem apstākļiem. Vai ienākumu līmenim (līmeņiem) jābūt visā valsts teritorijā vienādam;
- Materiālo resursu (ienākumi, uzkrājumi, īpašumi, saistības) vērtēšana atkarībā no sociālās palīdzības pabalstu piešķiršanas veida. Vai materiālo resursu kritērijiem jābūt noteiktiem visā valsts teritorijā vienādiem;
- Vai piešķiramo sociālās palīdzības pabalstu apmēram jābūt vienādam visā valstī;
- Ieguvumi un zaudējumi salīdzinājumā ar patreizējo sociālās palīdzības sistēmu, pārejot uz
  - Centralizētu (valsts regulējums un valsts budžeta finansējums),
  - Decentralizētu (pašvaldību regulējums un pašvaldību budžeta finansējums), vai

- Jaukta tipa sociālās palīdzības sistēmu;
- Ieguvumi un zaudējumi salīdzinājumā ar patreizējo sociālās palīdzības sistēmu, pārejot uz Labklājības ministrijas izstrādātās sociālās palīdzības sistēmas reformas projektā iekļautajiem variantiem.

Tāpat, gatavojot ieteikumus sociālās palīdzības sistēmas darbības kvalitātes pilnveidošanai, tiks izmantoti arī iepriekšējos soļos apskatītie dokumenti, analizējot tos sociālās palīdzības sistēmas attīstības kontekstā.

Veicot analīzi un piedāvājot visperspektīvākos atbalsta virzienus, tiks sniegts pamatojums katra ieteiktā atbalsta virziena izvēlei un novērtējumu ietekmei, kas tiks sasniegta, kā arī tiks novērtēta ietekme, kāda būs, ja ieteiktais pasākums netiks ieviests, un novērtēts, kādus pasākumus ir iespējams veikt bez papildus valsts atbalsta, un kuru ieviešana bez valsts atbalsta netiks uzsākta.

4.2 Reformas projekts

Papildus esošās sociālās palīdzības situācijas analīzei tiks vispārīgi izvērtēti Labklājības ministrijas izstrādātajā sociālās palīdzības sistēmas reformas projektā – informatīvais ziņojums par sociālās palīdzības sistēmas reformas gaitu, kas tika iesniegts Valsts kancelejā 2012.gada 17.septembrī – iekļauto sociālās palīdzības nodrošināšanas variantu un iezīmēto izmaiņu pozitīvie/negatīvie aspekti.

Nodevums

Projekta noslēguma stadijā kā nodevums tiks izsniegts starpziņojums par sociālās palīdzības sistēmas pilnveides virzieniem un no pārējām sistēmām nepieciešamo atbalstu.

Pielikums Nr. 1. Latvijas novadi sadalījumā pa reģioniem un iedzīvotāju skaita

Latvijas novadi sadalījumā pa reģioniem un iedzīvotāju skaita*

	Vidzemes		Latgales		Kurzemes		Zemgales		Rīgas	
	Novads (iedz.sk.)	Pilsēta (iedz.sk.)	Novads (iedz.sk.)	Pilsēta (iedz.sk.)	Novads (iedz.sk.)	Pilsēta (iedz.sk.)	Novads (iedz.sk.)	Pilsēta (iedz.sk.)	Novads (iedz.sk.)	Pilsēta (iedz.sk.)
>100 000				Daugavpils (101 057)						Rīga (633 203)
no 50 000 līdz 100 000						Liepāja (82 413)		Jelgava (63 534)		Jūrmala (56 307)
no 20 000 līdz 50 000	Madonas (27 372) Gulbenes (24 604)	Valmiera (26 674)	Rēzeknes (31 164) Daugavpils (27 528)	Rēzekne (33 936)	Kuldīgas (26 826) Talsu (33 808) Saldus (28 156)	Ventspils (41 998)	Bauskas (27 259) Dobeles (23 843) Jelgavas (26 789)	Jēkabpils (25 883)	Tukums (32 907) Olaines (20 641) Ķekavas (22 118) Salaspils (23 312) Ogres (38 354)	
	Vidzemes		Latgales		Kurzemes		Zemgales		Rīgas	
	Novads (iedz.sk.)		Novads (iedz.sk.)		Novads (iedz.sk.)		Novads (iedz.sk.)		Novads (iedz.sk.)	
no 10 000 līdz 20 000	Alūksnes (18 806) Cēsu (19 275) Smiltenes (14 049)		Krāslavas (19 277) Balvu (15 228) Ludzas (15 178) Preiļu (11 450) Līvānu (13 680) Cēsu (19 275) Smiltenes (14 049)		Ventspils (13 220) Grobiņas (10 076) Aizputes (10 076)		Ozolnieku (10 523)		Stopiņi (10 156) Ādažu (10 122) Siguldas (18 010) Lielvārdes (11 174) Mārupes (16 157) Limbažu (19 211)	

	Vidzemes		Latgales		Kurzemes		Zemgales		Rīgas	
	Novads	(iedz.sk.)	Novads	(iedz.sk.)	Novads	(iedz.sk.)	Novads	(iedz.sk.)	Novads	(iedz.sk.)
no 5 000 līdz 10 000	Burtnieku	(8 310)	Dagdas	(9 089)	Brocēnu	(6 801)	Vecumnieku	(9484)	Ropažu	(7 103)
	Rūjienas	(6 046)	Viļakas	(6 181)	Skrundas	(5 870)	Aizkraukles	(9 694)	Kandavas **	(9 691)
	Valkas	(9 286)	Viļānu	(6 920)	Priekules	(6 433)	Auces	(8 494)	Salacgrīvas	(9 174)
	Kocēnu	(6 311)	Riebiņu	(6 027)			Iecavas	(9 693)	Engure	(7 918)
	Priekuļu	(9 173)	Ilūkstes	(8 840)			Jaunjelgavas	(6 355)	Babītes	(9 508)
	Amatas	(6 321)	Priekuļu	(9 173)			Kokneses	(5 961)	Baldones	(5 737)
							Pļaviņu	(6 128)	Ikšķiles	(8 943)
							Jēkabpils	(5 600)	Garkalnes	(7 599)
							Krustpils	(6 638)	Carnikavas	(6 775)
								Krimuldas	(5 676)	
								Ķeguma	(6 194)	
								Baldones	(5 737)	
								Alojas	(5 895)	
līdz 5 000	Vecpiebalgas	(4 612)	Baltinavas	(1 317)	Alsunga	(1 626)	Rundāles	(4 168)	Jaunpils	(2 743)
	Mazsalacas	(3 856)	Ciblas	(3 229)	Dundaga	(4 678)	Tērvetes	(3 993)	Sējas	(2 462)
	Naukšēnu	(2 210)	Aglonas	(4 310)	Durbes	(3 331)	Neretas	(4 233)	Mālpils	(3 912)
	Beverīnas	(3 519)	Rugāju	(2 609)	Pāvilostas	(3 212)	Salas	(4 268)		
	Strenču	(4 125)	Raunas	(3 924)	Rojas	(4 408)	Viesītes	(4 460)		
	Pārgraujas	(4 345)	Zilupes	(3 593)	Mērsraga	(1 799)	Aknīstes	(3 117)		
	Līgatnes	(3 958)	Vārkavas	(2 312)	Vaiņodes	(2 873)	Skrīveru	(3 991)		
	Raunas	(3 924)			Rucavas	(1 974)				
	Apes	(4 176)			Nīcas	(3 797)				
	Ērgļu	(3 475)								
	Jaunpiebalgas	(2 612)								
	Cesvaines	(3 065)								
	Lubānas	(2 800)								
	Varakļānu	(3 823)								

*Iedzīvotāju skaits Latvijā 2011. gada 1. martā saskaņā ar Tautas skaitīšanas galīgajiem rezultātiem dzīvoja 2 070 371 iedzīvotājs. 2012 gada 14. februārī publicētie provizorisks rezultāti, datu izvērtēšanas gaitā, ir precizēti par (+)2484 iedzīvotājiem.

** Saskaņā ar konkursa nolikumu izlasē obligāti iekļaujamais novads. Ģeogrāfiski Kandava drīzāk atrodas Kurzemes, nevis Rīgas reģionā.

Avots:

<http://www.csb.gov.lv/category/tagi/iedzivotaju-skaitis>

http://www.vraa.gov.lv/uploads/documents/petnieciba/petijumi/2012.05.22_iedzivotaju_skaitis_reg_parskats.pdf

ANKETA SOCIĀLĀ DIENESTA KLIENTAM

Konsultāciju uzņēmums „KPMG Baltics” SIA sadarbībā ar Valsts Kanceleju veic pētījumu sociālās palīdzības politikas jomā un vēlas uzzināt Jūsu viedokli par sociālā atbalsta sistēmu Latvijā.

Pētījumā iegūtie dati ir konfidenciāli un tiks izmantoti tikai šī pētījuma datu analīzei. Pētījuma rezultāti tiks publicēti tikai apkopotā veidā.

Lūdzu Jūs atbildēt uz šajā anketā iekļautajiem jautājumiem! Izvēlieties sev piemērotāko atbilžu variantu, atzīmējot to ar krustiņu un sekojot līdzi norādēm pie jautājumiem!

Jau iepriekš paldies par atsaucību un palīdzību šī pētījuma tapšanā!

I Jūsu dzīves un mājsaimniecības problēmas?

1. Cik cilvēku ir Jūsu (*faktiskajā, nevis deklarētajā*) mājsaimniecībā? _____

2. Mājsaimniecības sastāvs/ skaits:

1. Bērni (skaits attiecīgā grupā, vai apmeklē pirmsskolas izglītība iestādī, vispārizglītojošo skolu, u.c.):

0-6 _____ (*bērnu skaits?*)

7-14 _____ (*bērnu skaits?*)

15 - 18 _____ (*bērnu skaits?*)

2. Pilngadīgas personas:

darbspējīgā vecumā (no 18 gadiem līdz valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamajam vecumam), izņemot personas ar invaliditāti _____

persona ar invaliditāti _____

pensijas vecuma persona _____

3. Mājsaimniecības sociāli ekonomiskā situācija:

Galvenais respondents

- Strādāju pilnu darba laiku
- Strādāju nepilnu darba laiku
- Pašnodarbināta persona (uzņēmējdarbība, lauku saimniecība, profesionālā prakse)
- Darba devējs, zemnieks ar algotu darbaspēku
- Nestrādāju, meklēju darbu
- Mācos, studēju
- Esmu pensionārs(-e)

- Saņemu invaliditātes pensiju
- Ilgstoši darbspējīgs (slimība)
- Pagaidu prombūtnē no darba (grūtniecības un dzemdību atvaļinājums, bērna kopšanas atvaļinājums)
- Veicat mājas darbus, esat mājsaimniece
- Esat cita neaktīva persona

Pārējās pilngadīgās personas mājsaimniecībā (*atzīmējiet vairākus, ja nepieciešams*)

- Strādā pilnu darba laiku
- Strādā nepilnu darba laiku
- Pašnodarbināta persona (uzņēmējdarbība, lauku saimniecība, profesionālā prakse)
- Darba devējs, zemnieks ar algotu darbaspēku
- Nestrādā, meklē darbu
- Mācās, studē
- Pensionārs(-e)
- Saņem invaliditātes pensiju
- Ilgstoši darbspējīgs (slimība)
- Pagaidu prombūtnē no darba (grūtniecības un dzemdību atvaļinājums, bērna kopšanas atvaļinājums)
- Veic mājas darbus, mājsaimniece
- Cita neaktīva persona

4. Kādas ikdienas dzīves problēmas pēdējā gada laikā Jūs nomāc visvairāk? (*atzīmējiet 1-3 svarīgākās*)

- Nav līdzekļu pārtikas iegādei
- Ilgstoši nespēju samaksāt komunālo (siltums, elektrība, ūdens, utt.) maksājumu rēķinus
- Trūkst līdzekļu dzīvesvietas īres maksājumiem vai nekustamā īpašuma nodoklim
- Nav līdzekļu apģērba iegādei
- Nav līdzekļu veselības aprūpei
- Pietrūkst līdzekļu bērna ikdienas vajadzību nodrošināšanai
- Nevaru atļauties apmeklēt kultūras un izglītojošus pasākumus
- Kredītsaistības
- Citas (kādas?) _____

5. Kas tieši Jūs pamudināja griezties sociālajā dienestā pēc sociālās palīdzības? (*nosauciet 1 - 3 iemeslus*)

---

6. Vai Jūs vai kāds no Jūsu mājsaimniecības locekļiem ir bezdarbnieks?

- Jā (*lūdzu atbildiet uz 7. un 8. jautājumu*)
 Nē

Uz 7. un 8. jautājumu atbildiet, ja esat bezdarbnieks.

7. Cik ilgi Jūs /Jūsu mājsaimniecības loceklis meklējat/meklē darbu? (*aptuveni nedēļa/as vai mēneši*)

---

8. Kāpēc Jūs/Jūsu mājsaimniecības loceklis nevarat/nevar atrast darbu? (*atzīmējiet 3 svarīgākos*)

- Trūkst informācijas par darba iespējām
 Neprotu atrast darbu
 Nav atbilstošs atalgojums
 Neapmierina darba režīms
 Trūkst atbilstošas zināšanas un prasmes
 Mēģinu iztikt ar sociālo pabalstu
 Nav brīvu darbavietu tuvu dzīvesvietai
 Nav līdzekļu, lai uzsāktu darbu
 Veselības problēmas / invaliditāte (*pasvītrot vajadzīgo*)
 Nevaru savienot darbu ar ģimenes locekļu aprūpi
 Nevēlos strādāt regulāru darbu

Citi iemesli (kādi?) _____

9. Kādi bija Jūsu mājsaimniecības kopējie ienākumi iepriekšējā mēnesī? _____ lati

10. Vai Jūs smēķējat?

*Ja „jā”, tad minēt biežumu/daudzumu (*piemēram, 1-3 cigaretes dienā utt.*)*

---

11. Vai kāds no Jūsu mājsaimniecības locekļiem smēķē?

*Ja „jā”, tad minēt biežumu/daudzumu (*piemēram, 1-3 cigaretes dienā utt.*)*

---

12. Cik bieži Jūs lietojat alkoholu? (*atzīmējiet atbilstošo atbilžu variantu*)

- Nelietoju
 Lietoju tikai svētkos
 Reizi mēnesī
 Vienu reizi nedēļā
 1-2 reizes nedēļā
 3-4 reizes nedēļā
 5-6 reizes nedēļā
 Katru dienu

13. **Cik bieži kāds no Jūsu mājsaimniecības locekļiem lieto alkoholu?** (*atzīmējiet atbilstošo atbilžu variantu*)

- Nelietoju
- Lietoju tikai svētkos
- Reizi mēnesī
- Vienu reizi nedēļā
- 1-2 reizes nedēļā
- 3-4 reizes nedēļā
- 5-6 reizes nedēļā
- Katru dienu

II Kādus pabalstus Jūs saņemat un kā vērtējat sociālā atbalsta sistēmas pasākumu pieejamību?

14. **Vai Jūs / kāds no Jūsu mājsaimniecības pēdējā gada laikā esat saņēmis / saņēma vai pašlaik saņemat / saņem kādu pabalstu no pašvaldības:**

- Jā
- Nē

Ja atbilde ir „nē”, tad pāriet uz 18.jautājumu.

15. **Cik ilgi Jūs vai kāds no Jūsu mājsaimniecības saņem pabalstu (-us)?** *Lūdzu atzīmējiet Jums atbilstošo atbildi.*

- 1 -3 mēnešus
- Ilgāk par 3 mēnešiem (norādiet konkrēti _____)
- Tas bija vienreizējs pabalsts

16. **Kādus pabalsta veidus Jūs vai Jūsu mājsaimniecības locekļi ir saņēmuši pēdējā gada laikā?** (*atzīmēt vairākus, ja nepieciešams*)

- Pabalsts garantētā minimālā ienākuma līmeņa (GMI) nodrošināšanai
- Dzīvokļa pabalsts
- Pabalsts veselības aprūpes pakalpojumu apmaksai
- Pabalsts mācību līdzekļu iegādei (obligātajai izglītībai)
- Materiāls atbalsts aprūpes mājās nodrošināšanai
- Pabalsts sociālās rehabilitācijas mērķu sasniegšanai
- Vienreizējs pabalsts ārkārtas situācijā
- Apbedīšanas pabalsts radniekam / paziņai
- Pabalsts bērnu brīvpusdienām skolā
- Pabalsts pirmskolas izglītības iestādes izdevumiem

Cits (lūdzu norādīt) _____

17. Vai pēdējā gada laikā esat kādu no šiem pabalstiem saņēmuši atkārtoti?

- Jā
 Nē

18. Cik ilgi Jūs izmantojat sociālā dienesta sniegto sociālo palīdzību (tajā skaitā ar pārtraukumiem)? Lūdzu atzīmējiet Jums atbilstošo atbildi.

- līdz 1 gadam
 1 – 3 gadi
 3 un vairāk gadi

19. Kā Jūs vērtējat sociālā atbalsta sistēmas pasākumu pieejamību? Lūdzu apvelciet ar aplīti vienu no vērtējumiem.

Ļoti slikti	Drīzāk slikti	Grūti pateikt	Drīzāk labi	Ļoti labi
1	2	3	4	5

20. Ja Jūs sociālā atbalsta sistēmas pasākumu pieejamību vērtējat kā drīzāk sliktus (2) vai ļoti sliktus (1) (skat. iepriekšējo jautājumu), tad kādēļ tāds vērtējums, kas to nosaka vai ietekmē?

_____

21. Vai Jūs esat apmierināts ar savu pašreizējo situāciju? Lūdzu apvelciet ar aplīti vienu no vērtējumiem.

Neapmierināts	Daļēji neapmierināts	Grūti pateikt	Daļēji apmierināts	Apmierināts
1	2	3	4	5

22. Vai pēdējā gada laikā esat pieprasījis kādu pabalstu, bet sociālais dienests to ir atteicis vai pārtraucis tā izmaksu?

- Jā (lūdzu atbildiet uz 23.un 24. jautājumu)
 Nē

Ja atbildējat ar 'jā', lūdzu, atbildiet uz nākamajiem 2 jautājumiem:

23. Kāpēc Jums tika atteikts/pārtraukts pabalsts?

_____

24. Kāds pabalsts Jums tika atteikts/pārtraukts?

_____

25. Kā Jūs vērtējat sociālā dienesta palīdzību? Lūdzu apvelciet ar aplīti vienu no vērtējumiem.

Neapmierinoša	Drīzāk neapmierinoša	Grūti pateikt	Drīzāk apmierinoša	Apmierinoša
1	2	3	4	5

Ja atbilde ir „1” un „2”, tad lūgums paskaidrot:

- Neapmierina attieksme
- Nepaskaidro atteikuma iemeslus
- Neizskaidro tiesības
- Nepietiekami izskaidro/pamato pienākumus
- Neapmierina gaidīšanas laiks
- Nepieejams attālums/ transports
- Pieprasa nepamatoti daudz dokumentu
- Ilgi jāgaida atbilde
- Nesniedz rakstisku atbildi
- Cits (*lūdzu paskaidrot kāpēc*) _____

26. Vai esat saņēmis/saņemat Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) pakalpojumu?

- Jā (*lūdzu atbildiet uz 27.jautājumu*)
- Nē

Ja atbilde ir „Jā”, lūdzu atbildiet uz 27.jautājumu.

27. Kā Jūs vērtējat Nodarbinātības valsts aģentūras palīdzību? Lūdzu apvelciet ar aplīti vienu no vērtējumiem.

Neapmierinoša	Drīzāk neapmierinoša	Grūti pateikt	Drīzāk apmierinoša	Apmierinoša
1	2	3	4	5

III Jūsu izdzīvošanas stratēģijas gadījumā, ja nebūtu iespēja saņemt pašvaldības sociālo palīdzību?

28. Kādās situācijās Jums ir nepieciešami papildu materiālie līdzekļi no pašvaldības?

_____

29. Vai Jums ir blakus ienākumu avoti? Lūdzu atzīmējiet Jums atbilstošo atbildi.

- Jā (*lūdzu atbildiet uz 30. jautājumu*)
- Nē

Ja atbildējāt ar ‘jā’, lūdzu, atbildiet uz 30. jautājumu:

30. Kādi ir Jūsu blakus ienākumu avoti? Lūdzu atzīmējiet Jums atbilstošo atbildi.

- Mazdārziņš
- Mājlopi
- Gadījuma darbi
- Pašdarināti priekšmeti un rokdarbi

- Ogas, sēnes, ārstniecības augu tirgošana
- Palīdzība no labdarības un nevalstiskajām organizācijām
- Palīdzība no baznīcas
- Cits _____

31. Kādu daļu no Jūsu mājāsaimniecības kopējiem ienākumiem sastāda sociālās palīdzības pabalsti? Lūdzu atzīmējiet Jums atbilstošo atbildi.

- Lielāko daļu
- Pusi
- Mazāko daļu

32. Kas Jums sniedz materiālu atbalstu ārkārtas situācijās? Lūdzu atzīmējiet Jums atbilstošo atbildi.

- Radnieki
- Paziņas
- Kaimiņi
- Ātrais kredīts
- Labdarības organizācijas
- Baznīca
- Pašvaldība
- Cits (lūdzu norādīt) _____

33. Kas ir tās lietas, no kurām nācies atteikties finanšu līdzekļu trūkuma dēļ pēdējā gada laikā?

- Ārsta apmeklējuma
- Medikamentu iegādes
- Zobārsta apmeklējuma
- Rehabilitācijas, terapijas
- Pastāvīgas dzīvesvietas
- Mājas apkures
- Automašīna
- Rēķinu nomaksas
- Telefona
- Radu, draugu apciemojuma
- Dāvanām draugiem, ģimenei
- Kultūras pasākumu apmeklēšanas
- Mājāsaimniecības precēm

- Žurnāliem, avīzēm, grāmatām
- Apaviem un apģērba
- Cits (kas?) _____
- Nav nācies atteikties ne no kā

IV Jūsu aktivitātes/ darbības, lai nebūtu jāgriežas pēc sociālās palīdzības?

34. Ko Jūs darāt, lai uzlabotu savu/ savas mājsaimniecības materiālo situāciju? Lūdzu atzīmējiet Jums atbilstošo atbildi.

- Meklēju papildus ienākumu avotus
- Apmeklēju valsts nodrošinātos bezdarbnieku kursus
- Mācos profesionālās tālākizglītības programmā NVA (6 mēnešu kursi)
- Intensīvi meklēju citu darba vietu
- Ceru uz laimīgu gadījumu
- Plānoju aizbraukt no Latvijas
- Nedaru neko
- Pārdodu īpašumā esošas lietas (zeme, mežs, automašīna)
- Izīrēju mājokli/pieņemu īrniekus
- Cits _____

35. Ja esat bezdarbnieks, vai pēdējā gada laikā esat apmeklējis kādus valsts nodrošinātos kursus NVA? Uz šo jautājumu atbildiet, ja Jums ir/bija bezdarbnieka statuss.

- Jā
- Nē

Nosauciet, kādus konkrēti un kad:

---

36. Vai pēdējā gada laikā esat apmeklējis kādas pašvaldības nodrošinātās aktivitātes bezdarbniekiem?

- Jā
- Nē

Nosauciet, kādas konkrēti un kad:

---

37. Vai uzskatāt, ka piedalīšanās valsts vai pašvaldības pasākumos bezdarbniekiem uzlaboja Jūsu/Jūsu mājsaimniecības sociālo/ materiālo situāciju?

- Jā
- Nē (kāpēc?) _____

Daļēji

38. Kādos pašvaldības organizētajos līdzdarbības pasākumos (piemēram, teritorijas uzkopšana) bijāt iesaistīts?

---

39. Kādas aktivitātes veicinātu Jūsu iekļaušanos darba tirgū? Lūdzu atzīmējiet Jums atbilstošo atbildi.

- Individuālas konsultācijas pie speciālista/ karjeras konsultanta
- Psihologa konsultācijas
- Grupu nodarbības/konsultācijas
- Kvalifikācijas paaugstināšanas kursi
- Iesaistīšanās algotajos pagaidu sabiedriskajos darbos
- Bezdarbnieku apmācības pie darba devēja
- Bezdarbnieku profesionālā apmācība, pārkvalifikācija
- Mobilitātes pasākumi/pabalsts
- Iesaistīšanās brīvprātīgo darbā
- Cits _____

40. Vai bez sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanas sociālā dienesta darbinieki ir Jums snieguši vēl kādu citu palīdzību (palīdzējuši atrisināt dzīvesvietas deklarēšanas jautājumu, sagādāt nepieciešamo apģērbu, pārtikas pakas, „Latvenergo” dāvanu kartes, snieguši reālu atbalstu bērnu aprūpes pakalpojuma nodrošināšanai, u.c.)?

- Jā (*kādu konkrēti*) _____
- Nē

V Intervijas nobeigumā daži jautājumi par Jums.

41. Jūsu dzimums

- Sieviete
- Vīrietis

42. Jūsu izglītība Lūdzu atzīmējiet Jums atbilstošo atbildi.

- Nepabeigta pamata izglītība, mājasapmācība
- Pamata izglītība
- Vidējā izglītība
- Arodizglītība ar vidējo izglītību
- Vidējā speciālā izglītība
- Augstākā izglītība (bakalaura, maģistra vai doktora grāds)

43. Vai Jūs strādājat?

- Jā
- Dažkārt
- Nē

44. Jūsu vecums?

_____ gadi

Paldies par anketas aizpildīšanu!

JAUTĀJUMI PAŠVALDĪBAS VADĪTĀJAM

<p>Mērķi</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kādi ir sociālās palīdzības sistēmas mērķi? 2. Ko Jūs saprotat ar sociālo palīdzību? 3. Kāds ir Jūsu pašvaldības sociālās palīdzības sistēmas izvirzītais ilgtermiņa plāns? 4. Vai līdz šim izvirzītie mērķi no 2008.-2012. gadam ir īstenojušies? <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Ja, jā, kādi tie bija un kā Jūs tos realizējāt? ⇒ Ja, nē, tad kāpēc tie nav īstenojušies?
<p>Pabalsti</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kā jūs pamatotu esošo sociālo pabalstu sistēmu Jūsu vadītajā pašvaldībā? 2. Kuri pabalsti ir vispieprasītākie? 3. Kādu sociālo problēmu risināšanai, Jūsaprāt, pašvaldībā nav nodrošināts sociālais atbalsts?
<p>Pašvaldības sociālais dienests un/vai cita institūcija</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cik sociālā darba speciālistu, tai skaitā sociālo darbinieku ir nepieciešami Jūsu pašvaldības iestādē (-ēs), lai tiktu galā ar esošo darba apjomu sociālajā jomā? 2. Cik pieejama sociālā palīdzība ir klientiem: pašvaldības finansiālie resursi, informācijas pieejamība par sociālo palīdzību iedzīvotājiem, fiziskā sociālā dienesta vai sociālā darba speciālista pieejamība (institūcijas atrašanās vieta, vides pieejamība, darba laiks utt.)? 3. Kāda ir sociālā dienesta darbinieku noslogotība (vai, Jūsaprāt, darba apjoms pārsniedz normēto darba laiku, stundas nedēļā)? 4. Kāda ir nepieciešamā izglītība sociālā darba speciālistiem, lai kvalitatīvi veiktu savu darbu? 5. Ar ko, Jūsaprāt, sociālie darbinieki vairāk nodarbojas ar sociālās palīdzības nodrošināšanas organizēšanu vai sociālo pakalpojumu nodrošināšanas organizēšanu? 6. Vai Jūsu pašvaldībā pastāv pagasta pārvaldes, kuras juridiski ir darba devējs sociālajiem darbiniekiem, kur finansiāli šie sociālie darbinieki ir atkarīgi no pagasta pārvaldes, taču attiecīgās pašvaldības (novada/pilsētas) sociālais dienests metodiski vada minētos sociālos darbiniekus? Vai pašvaldības sociālā dienesta vadītājs ir lēmumu pieņēmējs sociālās palīdzības pabalstu jautājumos, vai arī šo funkciju nodrošina pagasta pārvaldes vadītājs? Vai lēmuma pieņēmējs vienlaicīgi ir arī naudas turētājs?
<p>Sadarbība</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kā Jūs vērtējat savas pašvaldības sadarbību ar citiem sociālajiem dienestiem/institūcijām (miniet konkrētus piemērus)? 2. Vai Jūs sadarbojaties arī ar citām pašvaldībā esošajām institūcijām/ valsts institūcijām sakarā ar sociālās palīdzības jautājumiem, un lai nodrošinātu atbalstu sociālās palīdzības saņēmēja sociālās situācijas uzlabošanai? <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Ja nē, tad kāpēc? ⇒ Ja jā, vai sadarbība tiek kaut kādā veidā novērtēta un pilnveidota? Kādu labumu tā ir devusi?

	<p>3. Ar kurām nevalstiskajām organizācijām (NVO) Jums ir vislabākā sadarbība? Kādu jautājumu risināšanā Jūs sadarbojaties?</p> <p>4. Vai starp Jūsu un citu pašvaldību ir radusies kāda konfliktsituācija sociālo jautājumu jomā?</p>
Esošā situācija	<p>1. Kādi ir tie instrumenti un informācijas avoti, kas ļauj sociālajiem dienestiem identificēt tās mājsaimniecības, kurām varētu būt nepieciešama palīdzība un kuras ir uz trūcīgās ģimenes (personas) statusa piešķiršanas sliekšņa?</p> <p>2. Kāds ir sociālās palīdzības pabalstu saņemšanas korelācijas ar nelegālo nodarbinātību identificēšanas mehānisms Jūsu vadītajā pašvaldībā?</p> <p>3. Vai pašvaldībā pastāv atgriezeniskās saites mehānismi? Kādi tie ir? ⇒ Kā tas tiek ieviests praksē (miniet piemērus, kur esat uzlabojuši savu darba procesu ņemot vērā iedzīvotāju ieteikumus un sūdzības)?</p> <p>4. Tā kā iedzīvotājiem ir tiesības apstrīdēt un pārsūdzēt lēmumu par pabalsta nepiešķiršanu, cik sociālā dienesta lēmumi ir apstrīdēti Jūsu vadītās pašvaldības domē un kāds ir rezultāts pēdējo četru gadu griezumā? Vai pašvaldības domes lēmumi par klientam piešķirto vai atteikto sociālo palīdzību ir pārsūdzēti Administratīvajā rajona tiesā (cik tādi bijuši, kāds rezultāts)? ⇒ Cik ilgā laikā izskata šos iesniegumus?</p>
Novērtējums	<p>1. Pēc kādiem kritērijiem Jūs novērtējat savas pašvaldības sociālās palīdzības sistēmas darbības rezultātus?</p> <p>2. Cik regulāri Jūs izvērtējat pabalstu sistēmas darbības rezultātus?</p> <p>3. Kā Jūs vērtējat sociālās palīdzības sistēmu valstī?</p> <p>4. Kādi ir sistēmas darbības šķēršļi attiecībā pret efektivitāti, rezultātu (normatīvie, finansiālie u.c.)?</p> <p>5. Kāds būtu Jūsu finanšu plūsmas vērtējums sociālās palīdzības jomā par laika periodu 2008-2012 (valsts un pašvaldības atbildība, kā arī pašvaldības ietvaros – sociālo funkciju deleģēšana pagastiem)?</p> <p>6. Kas kavē veikt paredzētās funkcijas sociālās palīdzības jomā?</p> <p>7. Kādi varētu būt potenciālie uzlabojumi šajā jomā?</p> <p>8. Kā Jūsu pašvaldībā tiek nodrošināta apstiprinātā sociālā budžeta un izvirzīto mērķu uzraudzība?</p>
Rekomendācijas	<p>Kādi būtu Jūsu ieteikumi sociālās palīdzības pabalstu sistēmas uzlabošanai?</p>

Pielikums Nr. 4. Jautājumi sociālajam darbiniekam

JAUTĀJUMI SOCIĀLĀ DIENESTA VADĪTĀJAM un/vai SOCIĀLAJAM DARBINIEKAM

Mērķi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kādi ir sociālās palīdzības sistēmas mērķi? 2. Vai, Jūsaprāt, pašreizējā sociālās palīdzības sistēma funkcionē efektīvi mērķu sasniegšanai?
Pabalsti/ Sociālie pakalpojumi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kādi pabalsti ir vispieprasītākie aiz GMI un dzīvokļa pabalsta? 2. Kuras ir tās sociālās problēmas, kuru risināšanai nav nodrošināts nepieciešamais sociālais atbalsts? 3. Kādi ir sociālo pabalstu saņēmēju līdzdarbības pasākumi?
Pašvaldības sociālais dienests un/vai cita institūcija	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pašvaldības struktūrvienības un/vai iestādes, kura (-as) darbojas ar sociālo jautājumu risināšanu) struktūra (darbinieki, pienākumi); 2. Kāds ir vidējais darba pieredzes ilgums sociālā darba speciālistiem sociālajā dienestā? Kāda ir izglītība? 3. Vai pēdējo četru gadu laikā esiet izgājusi/is kādus kvalifikācijas celšanas kursus? <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Ja, jā, tad kādus? ⇒ Vai apmeklētie kursi ir devuši gaidīto labumu (uzlabota darba produktivitāte u.c.)? 4. Kādi kvalifikācijas celšanas kursi ir pieejami Jūsu pašvaldībā? Kāds ir pieteikšanās mehānisms? Vai ir vēl kādi ierobežojumi? 5. Vai ir kādas iemaņas/prasmes, kuras Jums pietrūkst, lai pilnvērtīgi/efektīvi veiktu savus ikdienas pienākumus? 6. Cik pieejama sociālā palīdzība ir klientiem: pašvaldības finansiālie resursi, informācijas pieejamība par sociālo palīdzību iedzīvotājiem, fiziskā sociālā dienesta vai sociālā darba speciālista pieejamība (institūcijas atrašanās vieta, vides pieejamība, darba laiks utt.)? 7. Kāda ir pašreizējā noslogotība (vai ir jāstrādā virsstundas) sociālā darba speciālistiem, tai skaitā sociālajiem darbiniekiem, kuru darbs saistīts ar sociālās palīdzības piešķiršanu (Jums un Jūsu kolēģiem)? Kāda veida darbības tiek veiktas pēc darba laika? Kā Jūs piedāvātu mērīt noslogotību? 8. Vai darba atalgojums ir adekvāts un motivējošs tam ko Jūs/Jūsu kolēģi dara? Kāda ir Jūsu/Jūsu kolēģu vidēja darba samaksa? 9. Ar kurām nevalstiskajām organizācijām (NVO) Jums ir vislabākā sadarbība? Kas ir tie jautājumi, kuros sadarbojaties? 10. Kā vadības līmenī tiek organizēta starpinstitucionālā, starpprofesionāļu sadarbība – bāriņtiesa, skola, poliklīnika, policija, utt. 11. Vai Jums ir iespējas ietekmēt lēmumus pašvaldībā sociālās palīdzības jomā? Ja jā, tad kā Jūs to veicat?

<p>Process</p>	<p>Detalizēti izklāstiet sociālo pabalstu piešķiršanas procesu no iesnieguma saņemšanas brīža līdz pabalsta piešķiršanai/atteikumam:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Iesniegums; ⇒ Sociālā darba speciālista procedūras; ⇒ Nepieciešamās informācijas iegūšana (nepieciešamā informācija atkarībā no pabalsta veida); ⇒ Iesnieguma izskatīšana (alternatīvu izskatīšanas kritēriji atkarībā no pabalsta); ⇒ Definēt procesā iesaistītos darbiniekus un to lomu; ⇒ Lēmuma pieņemšana. <p>Vai procedūras ir definētas/noteiktas saistošajos noteikumos, iekšējās kārtības noteikumos, apraksts, mutiska vienošanās u.c. – jā /nē. Ja ir noteiktas, vai tas palīdz, kavē? Kā tas ietekmē darba rezultātu, atbalsta saņemšanas termiņu?</p> <p>Vai Jūs veicat sociālo monitoringu? Ja jā, tad kā tas tiek veikts?</p>
<p>Sociālā pabalsta ieguvēja profils</p>	<p>Vai esat novērojis(-usi) izmaiņas pabalsta un sociālā pakalpojuma pieprasītāja profilā pēdējo piecu gadu laikā:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Dzimums; ⇒ Vecums; ⇒ Pieteikšanās cēloņi un iemesli;
<p>Esošās situācijas izvērtējums</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kādi ir galvenie pabalstu atteikuma iemesli? 2. Kādu vajadzību nodrošināšanai sociālajā dienestā iedzīvotāji griežas visbiežāk (pēc informācijas, konsultācijām, sociālā pakalpojuma vai sociālās palīdzības)? 3. Cik bieži Jūsu pašvaldībā reģistrētam bezdarbniekam ir jāatrādās un jāatnāk uz pārrunām ar sociālo darbinieku par darba meklējumu progresu? Cik bieži, jūsuprāt, šādas uzskaites/aktivitātes vajadzētu rīkot? 4. Pēc būtības, sociālā pabalsta saņēmējam nevajadzētu/nepienāktos saņemt pabalstu, bet tiek piešķirts, un otrādi, sociālā pabalsta potenciālajam saņēmējam netiek piešķirts pabalsts, bet vajadzētu. <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Vai Jūs esat saskāries/esat saskārusies ar līdzīgām situācijām? Ja, jā, tad kādām, un kādā veidā mēģināt nepieļaut šādas situācijas? 5. Vai ir jūtama cilvēku nevēlēšanās mainīt savu sociālo situāciju un uzlabot savus dzīves apstākļus? 6. Kādas procedūras/darbības sociālajā dienestā tiek veiktas, lai identificētu sociālās palīdzības pabalstu saņemšanas korelāciju ar nelegālo nodarbinātību (patiesos klientu ienākumus)? <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Cik bieži tiek atklāti gadījumi, ka cilvēks ir iesaistījies ēnu ekonomikā un tajā pašā laikā saņem pabalstus? 7. Tā kā iedzīvotājiem ir tiesības apstrīdēt un pārsūdzēt lēmumu par pabalsta nepiešķiršanu, cik dienesta lēmumi ir apstrīdēti Jūsu pašvaldības domē un kāds ir rezultāts pēdējo četru gadu griezumā? <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Cik ilgā laikā izskata šos iesniegumus?

	8. Kādas, Jūsaprāt, ir personas izdzīvošanas stratēģijas situācijās/apstākļos, kad tai ir atteikta sociālā palīdzība?
Novērtējums	<p>1. Kādi ir Jūsu atgriezeniskās saites mehānismi (sūdzības, ieteikumi)?</p> <p style="padding-left: 40px;">⇒ Kā tas tiek ieviests praksē (miniet piemērus, kur esat uzlabojuši savu darba procesu no cilvēku ieteikumiem un sūdzībām)?</p> <p>2. Kas kavē veikt paredzētās funkcijas sociālās palīdzības sistēmā?</p> <p style="padding-left: 40px;">⇒ Kādi varētu būt sistēmas potenciālie uzlabojumi?</p> <p>3. Kāds būtu Jūsu finanšu plūsmas vērtējums sociālās palīdzības jomā par laika periodu 2008-2012 (valsts un pašvaldības atbildība, kā arī pašvaldības ietvaros – sociālo funkciju deleģēšana pagastiem)?</p>
Rekomendācijas	Kādi būtu Jūsu ieteikumi sociālās palīdzības pabalstu sistēmas uzlabošanai?

Pielikums Nr. 5. Anketējamo klientu skaits pilsētās un novados

	Visu pašvaldības sociālās palīdzības pabalstu saņēmēju skaits 2011. gadā (personas)	%	Anketu skaits matemātiski	Anketu skaits
Pierīgas reģions				
Rīga	71 691	44%	438	438
Jūrmala	5 108	3%	31	31
Kandavas nov.	1 282	1%	8	8
Stopiņu nov.	2 139	1%	13	13
Ropažu nov.	904	1%	6	6
			496	496
Zemgales reģions				
Jēkabpils	2 996	2%	18	18
Jelgava	9 153	6%	56	56
Rundāles nov.	754	0%	5	5
Vecumnieku nov.	1 555	1%	10	10
Bauskas nov.	3 386	2%	21	21
			110	110
Latgales reģions				
Rēzekne	7 044	4%	43	43
Daugavpils	13 530	8%	83	83
Baltinavas nov.	216	0%	1	5
Cīblas nov.	499	0%	3	5
Rēzeknes nov.	6 582	4%	40	40
Krāslavas nov.	2 560	2%	16	16
Dagdas nov.	1 615	1%	10	10
			196	196
Vidzemes reģions				
Valmiera	3 692	2%	23	23
Burtnieku nov.	1 605	1%	10	10
Madonas nov.	3 548	2%	22	22
Alūksnes nov.	2 353	1%	14	14
Vecpiebalgas nov.	739	0%	5	5
			74	75
Kurzemes reģions				
Liepāja	13 136	8%	80	80
Kuldīgas nov.	5 428	3%	33	33
Ventspils nov.	2 051	1%	13	13
Alsungas nov.	106	0%	1	5
KOPĀ	163 672		127	127
	Kopā Latvijā: 301 170		1003	1013
	Izlases % no populācijas: 54.3%		Anketu skaits kopā: 1013	